

РЕАЛІЗАЦІЯ УПРАВЛІНСЬКИХ ФУНКЦІЙ В ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАДАХ УКРАЇНИ

Процес децентралізації в Україні розпочався з 2015 року, вже внесені відповідні зміни в законодавство країни, але поки ще не остаточно визначено рівень свободи діяльності місцевих органів управління, шляхи та механізми реалізації заходів щодо передачі повноважень від центральних органів влади, створення механізму безпосередньої участі населення в управлінні, самостійність у фінансовій сфері тощо. Необхідно наголосити, що саме самостійність місцевих органів влади в розпорядженні фінансовими ресурсами має провідну роль у забезпеченні дієспроможності місцевого самоврядування.

У Законі України «Про добровільне об'єднання територіальних громад (ОТГ)» було закладено нову концептуальну основу територіальної організації місцевого самоврядування в Україні, відповідно до якої утворення спроможних громад має відбуватися саме за їх участю. Це повинно допомогти вирішити ряд проблем у сфері місцевого управління: неефективний адміністративно-територіальний устрій (близько половини районів має кількість населення менше 40 тисяч; більш як половина громад має чисельність жителів менше 3 тис. осіб); значна централізація повноважень органів державного управління та фінансово-матеріальних ресурсів (за даними функціонального обстеження центральних органів влади, майже 1,5 тис. функцій має бути передано на рівень місцевих органів влади); місцеві податки та збори складають дуже незначну частку; низька якість і доступність публічних послуг (за рівнем надання послуг у режимі онлайн Україна посідає 62-е місце із 183 країн); відсутність ефективного перерозподілу повноважень між центральними органами державного управління та місцевими органами влади на засадах децентралізації влади тощо [1].

Практична реалізація процесу об'єднання територіальних громад розпочалась в середині 2015 року. У 2015 році було утворено 159 об'єднаних територіальних громад, що об'єднали 793 територіальні громади. 25 жовтня 2015 р. у цих громадах було обрано нові органи місцевого самоврядування, з 1 січня 2016 р. вони перейшли на прямі бюджетні розрахунки з Державним казначейством і за результатами 2016 року показали помітну позитивну динаміку свого розвитку. Ці громади отримали розширені повноваження і додаткові ресурси, що дозволило їм реалізовувати проекти розвитку місцевої інфраструктури [2].

Основні повноваження місцевих органів влади у сфері надання суспільних благ у процесі децентралізації:

1) базовий рівень: розвиток місцевої інфраструктури; надання послуг ЖКГ; управління освітніми закладами; надання послуг швидкої та первинної медичної допомоги, послуг з профілактики хвороб; розвиток культури і фізичної культури;

2) районний рівень: надання медичних послуг вторинного рівня; виховання і навчання дітей та підлітків у школах-інтернатах загального профілю;

3) обласний (регіональний) рівень: охорона довкілля; розвиток обласної інфраструктури; розвиток професійно-технічної освіти; надання високоспеціалізованої медичної допомоги; розвиток спорту, культури, туризму [3].

Наразі процес реформування місцевого самоврядування продовжується. Його реалізація має привести, згідно з положенням концепції адміністративної реформи, до таких позитивних результатів, як: доступність та покращення якості державних послуг; запровадження стандартів (нормативів) якості державних послуг, які надаються населенню місцевими органами влади, критеріїв оцінювання їх якості; формування ефективної територіальної системи місцевих органів виконавчої влади, що дозволить забезпечити сталий соціально-економічний розвиток відповідних регіонів; створення ОТГ, які будуть спроможні власними силами або через місцеві органи влади вирішувати питання місцевого значення; зміна статусу місцевих держадміністрацій: замість органів загальної компетенції вони стануть контрольно-наглядовими у системі виконавчої влади, матимуть функцію координації діяльності територіальних органів центральних органів виконавчої влади на певній території [3].

Для запобігання негативних явищ в управлінні ОТГ необхідно: створити прозору систему звітування органів місцевої влади (наприклад, на загальних зборах громади, на офіційних сайтах тощо) перед населенням громади; передбачити виборну владу громади; здійснювати пильний контроль за місцевими органами влади з боку центральної влади.

Список використаних джерел:

1. Ковальова В. Реформа місцевого самоврядування: замість держадміністрацій створять виконкоми обласних і районних рад. Урядовий кур'єр. 2015.
2. Офіційний сайт Децентралізація. URL: <https://decentralization.gov.ua/>
3. Децентралізація та ефективне місцеве самоврядування : [навчальний посібник для посадовців органів влади та фахівців з розвитку місцевого самоврядування]. К. : ПРООН/МПВСР, 2016. 269 с.